

ΤΑ ΦΡΕΣΚΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ 11^{ΟΥ} & 63^{ΟΥ}
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

« - Πώς τα πάει το παιδί στο σχολείο ; ... » *

(Στις Συμπληγάδες της Αποστήθισης & της Βαθμοθηρίας)

(Αποσπάσματα από το βιβλίο του Δημ. Σφακιανάκη «Μαμά Φτάνει Πια η Παπαγαλιά!», εκδ Μεταίχμιο, 2010)

Τ. 41 19- 12- 2014

* αφιερώνεται στα παιδιά που στις 18/12/14 «έκλαψαν», κρατώντας τον έλεγχο προόδου στα χέρια & στους μεγάλους «βαθμοκυνηγούς».

Όταν το παιδί μας αποστηθίζει (...& παίρνει 10!)

Έχετε προσέξει πώς εξωτερικεύεται ένα παιδί δημοτικού, γυμνασίου ή και λυκείου, όταν «λέει το μάθημα»; Δεν μιλά φυσιολογικά, όπως στη συνηθισμένη του ομιλία. Αλλάζει τον τόνο της φωνής του, ενώ το βλέμμα βυθίζεται σε κάτι απροσδιόριστο, καθώς πασχίζει να συγκεντρωθεί για να εκφωνήσει το κεφάλαιο που απομνημόνευσε. Όλη η προσπάθειά του επικεντρώνεται στην ανάκληση: προσπαθεί δηλαδή να θυμηθεί και να επαναλάβει αυτό που διάβασε στο σχολικό βιβλίο. Πρόκειται για τη διαδικασία της **μηχανικής απομνημόνευσης**, τη γνωστή μας αποστήθιση...

Όταν χάνει τη δυνατότητα πλήρους ανάκλησης – συχνότατο φαινόμενο- σταματά αμήχανο και δυσκολεύεται να προχωρήσει. Αν του πούμε όμως την επόμενη φράση, τότε ξαναβρίσκει τη ροή του λόγου και συνεχίζει. Επομένως, το παιδί που αποστηθίζει δεν μαθαίνει απλώς τι γράφει το βιβλίο, αλλά προπάντων πώς διατυπώνεται το περιεχόμενο του βιβλίου,... (γι' αυτό και ο γονιός, κρατώντας το βιβλίο και ακούγοντας το παιδί να εκφωνεί το κεφάλαιο, μπορεί χωρίς δυσκολία να συγκρίνει και να ελέγχει αν «ξέρει καλά το μάθημα»).

Το τι γράφει το βιβλίο παραπέμπει στο γνωστικό περιεχόμενο, στην ουσία των πληροφοριών του βιβλίου. Το περιεχόμενο αυτό για να αφομοιωθεί, απαιτούνται πολύ πιο σύνθετες γνωστικές λειτουργίες. Αντίθετα, η **αποστήθιση** αποτελεί μια **επιφανειακή αποτύπωση** του σχολικού κειμένου στον εγκέφαλο. Έτσι, ο εγκέφαλος, ένα όργανο εξαιρετικά σύνθετο και με απεριόριστες δυνατότητες επεξεργασίας πληροφοριών, υποβιβάζεται σε ένα απλό φωτοτυπικό μηχάνημα που εγγράφει και αναπαράγει αδιακρίτως όποιο οπτικό ερέθισμα «δει». Εντέλει υποχρεώνεται να αντιδράσει με έναν τρόπο που είναι έξω από τις προδιαγραφές λειτουργίας του.

Είναι λοιπόν η **απομνημόνευση** μια διανοητική λειτουργία αρνητική;* Κατ' αρχήν η **μνήμη** είναι μια από τις πιο σημαντικές και θαυμαστές λειτουργίες του εγκέφαλου. Μέσα από τη μνήμη συντηρείται η γνώση και κατ' επέκταση ο ανθρώπινος πολιτισμός. Χάρη στη μνήμη έχουμε συνείδηση της ατομικής και συλλογικής μας ταυτότητας. Η **δυνατότητα** να θυμόμαστε είναι τόσο **καθοριστική** σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής μας, ώστε όταν ξεχνάμε, αισθανόμαστε εύλογα ανασφάλεια, ακόμη και πανικό. Τα άτομα που υφίστανται προσωρινή ή μονιμότερη απώλεια μέρους έστω μνήμης γίνονται ανάπηρα, απολύτως αδύναμα να επικοινωνήσουν φυσιολογικά και να ανταποκριθούν στις ανάγκες του περιβάλλοντος.

Η μνήμη επομένως είναι μια εγγενής λειτουργία του εγκέφαλου εξαιρετικά πολύπλοκη, την οποία ερευνούν οι νευροεπιστήμες καταφέροντας να ξεκλειδώσουν πολλές πτυχές των σύνθετων λειτουργιών της.

Καθημερινά είμαστε εκτεθειμένοι σε πάμπολλα ερεθίσματα και πληροφορίες κάθε είδους. Απ' όλα αυτά προσέχουμε μόνο ορισμένα που περνούν στη λεγόμενη «**Βραχύχρονη Μνήμη**». Αυτή συγκρατεί και επεξεργάζεται

πληροφορίες για άμεση χρήση. Δεδομένου ότι έχει πολύ μικρή διάρκεια (όχι πάνω από 20'') κι ελάχιστη χωρητικότητα. ...

Κατά τρόπο ανάλογο, ο μαθητής προσλαμβάνει καθημερινά στην τάξη, στο σπίτι, με το διάβασμα για το σχολείο ή στις όποιες άλλες δραστηριότητες του, άπειρες πληροφορίες. Από αυτές επιλέγονται και προσλαμβάνονται ορισμένες μόνο (ανάλογα με την προσοχή και την αντίληψη που διαθέτει) και περνούν στην βραχύχρονη μνήμη για επεξεργασία. Ωστόσο, αυτές οι πληροφορίες θα χαθούν στη βραχύχρονη μνήμη, αν δεν περάσουν επεξεργασμένες στον «σκληρό δίσκο» του εγκεφάλου, τη λεγόμενη «**Μακρόχρονη Μνήμη**». Εκεί μπορεί να συγκεντρώνονται, χωρίς ποσοτικό περιορισμό, και να παραμείνουν για πολύ μεγάλο χρόνο (πολλές εφ' όρου ζωής). Αυτός ο σκληρός δίσκος του εγκεφάλου μπορεί να έχει απεριόριστη χωρητικότητα. Από τη Μ Μ ανασύρει ο μαθητής όλες τις προϋπάρχουσες γνώσεις του. Όμως η ανάκτηση πληροφοριών- η αξιοποίηση αποθηκευμένων γνώσεων από τη Μ Μ – δεν είναι αυτονόητη διαδικασία. Όπως σε μια μεγάλη βιβλιοθήκη βρίσκουμε ένα βιβλίο όταν είναι ταξινομημένο στη σωστή θέση με βάση το περιεχόμενο, έτσι ακριβώς και στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Μόνο οι πληροφορίες που είναι καταχωρισμένες με **οργανωμένο** τρόπο, που έχουν δηλαδή συνδεθεί **σημαιολογικά** με προηγούμενες και έχουν ταξινομηθεί ανάλογα, μπορούν να ανασυρθούν εύκολα από τη Μ. μνήμη.Με βάση ό,τι προηγήθηκε, μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα ένα λάθος που κάνουν κάποιοι γονείς και δυστυχώς και αρκετοί από εμάς τους εκπαιδευτικούς. Στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς έρχονται πολλοί γονείς για να ρωτήσουν «πώς τα πάει» το παιδί τους. Εμείς συχνά, ειδικότερα αν δεν ανήκει στους λεγόμενους «άριστους» μαθητές, διατυπώνουμε ανάλογα την περίπτωση, τα γνωστά αξιολογικά σχόλια: «μέτριος» «έξυπνος αλλά δεν προσπαθεί», «δεν μου έγραψε καλά και πρέπει να διαβάξει περισσότερο» ... «έχει πολλά **κενά** ... πρέπει να προσπαθήσει να τα **ΚΑΛΥΨΕΙ**» Το παιδί, που δεν αντιδρά αδιάφορα, συμμορφώνεται με την προτροπή να διαβάσει περισσότερο αλλά το αποτέλεσμα σχεδόν πάντα είναι δυσανάλογο με τις προσπάθειές του. ... Το αίσθημα της ήττας συχνά και η μείωση της **αυτοεκτίμησης** έρχεται να προεξοφλήσει την υπόλοιπη μαθητική του διαδρομή.

...

Πού βρίσκεται το σφάλμα; Στην απλοϊκή αντίληψη ότι οι γνώσεις στο μυαλό του μαθητή συσσωρεύονται διαμορφώνοντας αθροιστικά ένα σύνολο... Αντίθετα, είναι ένα **πολύπλοκο** σύστημα γνωστικών δομών... Αν τα αρχιτεκτονικά μέλη του γνωστικού οικοδομήματος –οι νέες γνώσεις- δεν **συνδυαστούν λειτουργικά** με τις προϋπάρχουσες το γνωστικό οικοδόμημα ... γίνεται δυσλειτουργικό ή καταρρέει... * ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΑΠΟΥΣΙΑ

ΘΕΜΕΛΙΑΚΩΝ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ!

